

บทความทางวิชาการ

เรื่อง

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล
กรณีข้าราชการทหารจะไปใช้สิทธิยื่นฟ้องคดี
เพื่อโต้แย้งหรือเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัย
ที่ต้องออกตามมติการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

จัดทำโดย

พลโท สมยศ ฉันทวรลักษณ์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร

นักบริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (บสป.) รุ่นที่ ๒

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗

ลิขสิทธิ์ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

(บทความทางวิชาการฉบับนี้ เป็นวรรณกรรมของผู้เข้ารับการอบรมโดยเฉพาะ
มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย)

ได้พิจารณาบทความทางวิชาการฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง (บสป.) รุ่นที่ ๒ ประจำปี
พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ของมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง

ที่ปรึกษาการจัดทำบทความ

(นายอนุพงศ์ สุขเกษม)

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๗

บสป

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล
กรณีข้าราชการทหารจะไปใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีเพื่อโต้แย้ง
หรือเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ต้องออกตามมติ
การชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

พลโท สมยศ ฉันทวรลักษณ์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บทคัดย่อ

คำสั่งลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการ เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
ประเภทหนึ่งของเจ้าหน้าที่ เพื่อลงโทษข้าราชการผู้กระทำความผิดทางวินัย ที่มีผลกระทบต่อสิทธิ
หน้าที่ของข้าราชการผู้นั้นเป็นอย่างมาก และยังส่งผลต่อความมั่นคงในทางประกอบอาชีพ ส่งผล
ต่อภาพลักษณ์ ชื่อเสียงเกียรติยศ รวมทั้งมีผลกระทบไปยังทรัพย์สินของผู้รับคำสั่งอีกด้วย คำสั่ง
ดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙ และหากในกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.
ชี้มูลความผิด ข้าราชการผู้นั้นย่อมมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ ตามนัย
มาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่ถ้าข้าราชการผู้นั้นเป็นข้าราชการทหาร และถูกคำสั่งลงโทษทางวินัย ในกรณีที่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดเช่นเดียวกัน ข้าราชการทหารผู้นั้นไม่อาจนำคดีมาฟ้องศาลปกครอง
ขอให้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ ตามนัยมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย
คดีพิพาททางปกครองโดยเฉพาะ การฟ้องคดีพิพาททางปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษ
ทางวินัยข้าราชการ และในการพิจารณาของศาลปกครองได้ใช้ระบบการพิจารณาคดีแบบไต่สวน
เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้ในการวินิจฉัยอย่างยุติธรรม รวมทั้งต้องมีกระบวนการพิจารณา
ที่เรียบง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายสามารถนำคดี
ข้อพิพาทมาเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้โดยสะดวก ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและไม่ให้เป็น
การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ควรให้สิทธิแก่ข้าราชการทหารในการนำข้อพิพาททางปกครอง
ที่เกิดจากคำสั่งลงโทษทางวินัย ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ให้เข้าสู่กระบวนการ
พิจารณาของศาลปกครองเหมือนกับข้าราชการประเภทอื่น

คำสำคัญ วินัยข้าราชการ วินัยทหาร อำนาจศาลปกครอง คำสั่งลงโทษทางวินัย
การชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

บทนำ

ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา พบว่า มีข้าราชการทหารจำนวนมาก ได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัย ให้ปลดออกจากข้าราชการ สืบเนื่องจากถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น จากการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อเครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิด GT- ๒๐๐ ซึ่งปรากฏในภายหลังว่า เครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิดดังกล่าว ไม่สามารถใช้งานได้จริง ทำให้กองทัพและกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดซื้อเครื่องมือได้รับความเสียหาย นำไปสู่การร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ตรวจสอบตามกฎหมาย โดยสุดท้ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการกับข้าราชการทหารผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ และผู้บังคับบัญชาของทหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อเครื่องมือดังกล่าว ซึ่งต่อมาได้มีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยปลดข้าราชการทหาร ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดออกจากราชการ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๙๑ ประกอบกับมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยไม่อาจดำเนินการเป็นอย่างอื่นได้อีก และหากเป็นข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ ได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีนี้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดเช่นเดียวกันจะมีสิทธินำเรื่องของการถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยดังกล่าวไปฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ ซึ่งศาลปกครองที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง เพื่อให้ตรวจสอบถึงความชอบด้วยกฎหมายของการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยนั้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เมื่อได้ตรวจสอบบทบัญญัติของกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่า ในกรณีของข้าราชการทหารนั้น มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ ไม่ให้คดีพิพาทเกี่ยวกับวินัยทหารอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง อันมีผลทำให้ข้าราชการทหารทั้งหมด ไม่สามารถนำข้อพิพาทเกี่ยวกับวินัยทหาร โดยเฉพาะกรณีถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดเช่นเดียวกับข้าราชการประเภทอื่นมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ต้องนำคดีไปฟ้องต่อศาลยุติธรรม ทั้งๆ ที่คำสั่งลงโทษทางวินัยทหารเป็นคำสั่งทางปกครอง และเป็นการใช้อำนาจทางปกครองของผู้บังคับบัญชาทหารในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัย เป็นการใช้อำนาจกระทำการทางปกครองอย่างหนึ่งจากการที่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้ มีผลให้สิทธิของข้าราชการทหารในการที่จะนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาล แตกต่างไปจากข้าราชการประเภทอื่นๆ โดยชัดเจน ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข บทความฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบ ที่เกิดจากบทบัญญัติของมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บัญญัติ เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาเพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวนี้ เพื่อให้ข้าราชการทหารได้รับการคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับข้าราชการประเภทอื่นๆ ได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและมีได้เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เนื้อหาของเรื่อง

๑. วินัยทหาร

คำว่า “วินัย” หากพิจารณาตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้นิยามของคำว่า “วินัย” ไว้ ๒ ความหมาย คือ (๑) ระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และ (๒) ลึกซึ้งของพระสงฆ์ คำว่า “วินัย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Discipline” อธิบายได้ว่าเป็นระเบียบสำหรับกำกับความประพฤติให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า “วินัย” หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง ซึ่งใช้แตกต่างกันไปสำหรับบุคคลในแต่ละสาขาอาชีพที่มีการกิจในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่ต้องยึดถือปฏิบัติแตกต่างกัน ดังนั้น คำว่า “วินัยข้าราชการ” จึงหมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนความประพฤติที่ทางราชการกำหนดให้ข้าราชการจะต้องยึดถือและปฏิบัติ

แต่ในส่วนของการบริหารทหาร พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๔ บัญญัติว่า วินัยทหารนั้น คือ การที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร โดยมาตรา ๕ บัญญัติในเชิงอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า วินัยเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้น ทหารทุกคนจึงต้องรักษาโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนท่านให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด วรรคสองของมาตราดังกล่าว ได้บัญญัติตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยทหารไว้ด้วย มีดังต่อไปนี้

- (๑) ดื้อ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน
- (๒) ไม่รักษาระเบียบการเคารพพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย
- (๓) ไม่รักษามรรยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร
- (๔) ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร
- (๕) เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเล่นเลอะต่อหน้าที่ราชการ
- (๖) กล่าวคำเท็จ
- (๗) ใช้กริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร
- (๘) ไม่ตักเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำความผิดตามโทษานุโทษ
- (๙) เสพเครื่องดองของเมาจนถึงเสียกริยา

จะเห็นว่า ด้วยลักษณะของอาชีพทหารที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติโดยตรง เป็นกลุ่มบุคคลที่ถืออาวุธโดยเปิดเผย ย่อมกระทำความผิดได้ง่ายกว่าพลเรือนทั่วไป ในการปกครองบังคับบัญชาทหารจึงจำเป็นต้องกระทำโดยเด็ดขาด โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนจำนวนมากสามารถปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือ ความมีวินัย ซึ่งหากทหารขาดวินัยหรือวินัยหย่อนยานเสียแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความแตกแยก แตกความสามัคคี และยากที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุภารกิจได้ ซึ่งอาจส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อส่วนรวมได้ในที่สุด วินัยทหารจึงมีความเคร่งครัดมากกว่าวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น โดยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เสมือนเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมวินัย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ มอบอำนาจให้ ผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่มีอำนาจปกครองควบคุมดูแลและสั่งการทหาร ตลอดจนให้อำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารผู้กระทำความผิดวินัยทหาร โดยเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการช่วยเสริมสร้างกองทัพให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพเข้มแข็ง

ที่กล่าวว่า วินัยทหาร มีความแตกต่างและมีความเคร่งครัดกว่า วินัยของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนจากโทษทางวินัยของทหารที่พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๘ บัญญัติไว้ว่า ทิณฑ์ที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดต่อวินัยทหารดังกล่าวไว้ในหมวด ๒ นั้น ให้มีกำหนดเป็น ๕ สถาน คือ (๑) ภาคทัณฑ์ (๒) ทิณฑกรรม (๓) กัก (๔) ขัง (๕) จำขัง ซึ่งใช้กับการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ส่วนโทษปลดจากประจำการ หรือการถูกถอดจากยศทหาร ใช้กับการกระทำความผิดวินัยร้ายแรง ทั้งนี้ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากเรื่องโทษแล้ว การดำเนินการทางวินัยทหารจะมีความก็แตกต่างจากการดำเนินการทางวินัยเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น ด้วยเช่นกัน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

การดำเนินการทางวินัยทหาร เป็นกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการก่อนที่จะมีการออกคำสั่งลงทัณฑ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีลำดับก่อนหลังต่อเนื่องกัน อันได้แก่ การตั้งเรื่องกล่าวหา การสืบสวนสอบสวน การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ และการสั่งลงโทษ รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ ในระหว่างการสอบสวนพิจารณา ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญก่อนที่ผู้บังคับบัญชาจะใช้ดุลพินิจสั่งลงทัณฑ์ตามอำนาจหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

มูลเหตุของการถูกดำเนินการวินัยทหาร อาจมาจากการดำเนินการ ดังนี้

- ๑.๑ เมื่อมีการกล่าวหาหรือสงสัยว่ากำลังพลกระทำความผิด
- ๑.๒ เมื่อมีผู้ร้องเรียนขึ้นมา
- ๑.๓ เมื่อผู้บังคับบัญชารู้เห็นหรือสงสัย
- ๑.๔ เมื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมา
- ๑.๕ เมื่อพบการกระทำความผิดเผยแพร่บนสื่อสาธารณะ

หากมูลเหตุของการถูกดำเนินการวินัยทหาร มาจากการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ามีการกระทำความผิดวินัยทหาร ต้องหมายถึง การร้องเรียนกล่าวโทษที่ระบุว่า มีข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ หรือนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม มีพฤติการณ์หรือมีการกระทำที่กระทำความผิดวินัยทหาร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ซึ่งมีได้ทั้งการกล่าวหาที่เป็นหนังสือหรือการกล่าวหาด้วยวาจา ถ้ามีการกล่าวหาเป็นหนังสือ จะต้องมีรายละเอียด เช่น ชื่อ และลายมือชื่อผู้กล่าวหา ชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา มีข้อเท็จจริงหรือมีพยานหลักฐานเบื้องต้นเพียงพอที่จะให้เข้าใจได้ว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์ หรือการกระทำความผิดอย่างไร หรือเพียงพอที่จะสามารถสืบสวนเพื่อค้นหาความจริงต่อไปได้ ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องสืบสวนในเบื้องต้นก่อน หากเห็นว่าไม่มีมูลก็สั่งยุติเรื่อง ถ้าเห็นว่ามีมูลก็สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป ถ้าเป็นการกล่าวหาด้วยวาจาให้ผู้บังคับบัญชามั่นทักปากคำและให้ผู้ร้องเรียนลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปี เพื่อให้ปรากฏหลักฐานการกล่าวหาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมรวบรวมพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบการพิจารณาแล้วดำเนินการให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง หรือส่งให้บุคคลใดไปสืบสวนหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามก็ได้ หากเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาให้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต่อไป แต่หากเห็นว่าไม่มีมูลก็สั่งยุติเรื่อง

หากมูลเหตุของการถูกดำเนินการวินัยทหาร มาจากการที่ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้พบเห็นการกระทำความผิดวินัยทหาร โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ผู้บังคับบัญชาก็สามารถดำเนินการทางวินัยทหารได้ทันที เช่น ผู้บังคับบัญชาพบเห็นข้าราชการทหารทะเลาะวิวาทกันซึ่งหน้าก็อาจสั่งให้

ข้าราชการทหารผู้นั้นชี้แจงหรือรายงานข้อเท็จจริงและอาจสืบสวนพยานผู้รู้เห็นประกอบการพิจารณาด้วย เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามิมีมูลกรณีเกิดขึ้นจริง จะสั่งให้ลงทัณฑ์ผู้นั้นตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ก็ได้ หรือจะสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสอบสวนเพื่อให้ข้อเท็จจริงประกอบการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ก่อนที่จะมีคำสั่งลงทัณฑ์ก็ได้

เมื่อมีการดำเนินการสืบสวนเบื้องต้น หรือตั้งคณะกรรมการสืบสวน (สอบสวน) ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นแล้ว ได้ข้อสรุปว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้มีการกระทำตามที่ถูกกล่าวอ้างจริง หรือพบว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกกล่าวอ้างจริง อันเป็นกรณีที่ข้อกล่าวหาไม่มีมูล การกระทำผิด ซึ่งประเด็นที่ต้องพิจารณาในลำดับต่อมา คือ มูลความผิดดังกล่าว เป็นมูลความผิดวินัยทหารอย่างร้ายแรงหรือไม่ เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาในเบื้องต้นหรือพิจารณาจากผลการสืบสวนแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ หรือนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหมผู้นั้น มีมูลว่ากระทำความผิดวินัยทหารอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับชั้บัญชาดำเนินการสอบสวน โดยจะดำเนินการสอบสวนด้วยตัวเองหรือมอบหมายให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้สอบสวน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาว่ากรณีเป็นความผิดวินัยหรือไม่ ตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถานใด แล้วให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณีตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ แต่หากว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์เพื่อพิจารณาปลดออกจากราชการต่อไป

๒. เขตอำนาจศาลปกครอง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๗ บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

วรรคสอง บัญญัติว่า เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นอุทธรณ์

ข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งลงโทษทางวินัยข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นข้อพิพาทที่เกิดจากการได้รับคำสั่งลงโทษที่มีผลจากการถูกกล่าวหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดทางวินัย ซึ่งเป็นการประพฤติผิดระเบียบวินัยที่กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทนั้นๆ กำหนดไว้ในอาชีพของตน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ผู้ได้รับคำสั่งดังกล่าว จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยฟ้องว่าคำสั่งลงโทษทางวินัยนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยดังกล่าว อันเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น การออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ ตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และหากฟ้องด้วยคำขอให้ชดเชยเงินจากการออกคำสั่งดังกล่าว ก็จะเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันด้วย

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีคำสั่งลงโทษทางวินัยทหาร เช่น คำสั่งถอดยศ แม้การกระทำความผิดทางวินัยทหารและโทษทางวินัยทหารจะมีความแตกต่างจากโทษทางวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่นอยู่มาก แต่ก็มีใช้สาระสำคัญ เมื่อคำสั่งดังกล่าวยังคงเป็นคำสั่งที่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้รับคำสั่งดังกล่าวเห็นว่า เป็นการใช้อำนาจออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้านำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยนั้น คดีนี้ก็จะเป็นคดีพิพาทที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เช่นเดียวกับกรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น แต่โดยที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) บัญญัติให้เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง จึงทำให้ คดีพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งลงโทษวินัยทหาร ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

๓. กระบวนการดำเนินการทางวินัย ภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด

คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหนึ่งในห้าองค์กรอิสระตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (ก่อนหน้านี้มี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)) ความอิสระขององค์กรดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลายเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษ ซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระ รอดพ้นจากการแทรกแซงขององค์กรของรัฐอื่นหรือสถาบันการเมืองอื่น รวมทั้งอยู่เหนือกระแสและการกดดันใดๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคม ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรม โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง อันจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้การทุจริตหรือการคอร์รัปชันลดจำนวนลง สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่มีต่อหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเมื่อมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นนี้ ข้าราชการทหาร ซึ่งเป็นข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ จึงอยู่ในนิยามของคำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อาจถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยได้ เหมือนเช่นเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่นๆ และหากภายหลังคณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้ว มีมติว่า เจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น มีมูลความผิดจริง ถ้ามีมูลความผิดทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และคำวินิจฉัยไปยัง อัยการสูงสุดภายในสามสิบวัน เพื่อให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อไป แต่ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสารหลักฐาน และคำวินิจฉัยไปยัง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนภายในสามสิบวันเพื่อให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป โดยในขั้นนี้ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงเฉพาะกรณีผู้ถูกกล่าวหาที่มีมูลความผิดทางวินัย ซึ่งเมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับสำนวนการไต่สวนแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และ

ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือ ข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาแล้วนั้น แล้วแต่กรณี โดยต้องพิจารณาสั่งลงโทษ ผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙๘ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน จะเห็นได้ว่า ผู้บังคับบัญชาแทบจะไม่มีดุลพินิจในการพิจารณาสั่งลงโทษ ทางวินัยกับผู้บังคับบัญชา หากแต่จะต้องถือตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นตามที่ได้ส่งมา ซึ่งภายหลังจากที่ผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งดังกล่าวสามารถดำเนินการต่อไปอย่างไรได้บ้าง ผู้เขียน ขออธิบายแยกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๑ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไป

เจ้าหน้าที่ของรัฐทั่วไป ในบทความวิชาการนี้หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ไม่ใช่ข้าราชการทหาร ซึ่งกระบวนการโดยทั่วไป ภายหลัง ผู้บังคับบัญชาดำเนินการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยตามการชี้มูลความผิดวินัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้อยู่ใต้บังคับของคำสั่งจะมีสิทธิที่จะดำเนินการโต้แย้งคำสั่งได้ ๒ ทาง คือ (๑) อุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชา (อุทธรณ์ระดับโทษ) ตามมาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการผู้นั้น หรือ (๒) นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอน คำสั่งลงโทษทางวินัยภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ถูกลงโทษ โดยไม่ต้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวก่อน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตราเดียวกัน

๓.๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการทหาร

ในส่วน of ข้าราชการทหารที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด และต่อมา ผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยตามการชี้มูลความผิดวินัยนั้นแล้ว ปรากฏว่า กฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการทหาร คือ พระราชบัญญัติว่าด้วย วินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มิได้กำหนดในส่วน of สิทธิในการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้ กำหนดแต่เพียงสิทธิในการร้องทุกข์เท่านั้น ฉะนั้น หากข้าราชการทหารผู้ถูกลงโทษทางวินัย กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ประสงค์จะโต้แย้งคำสั่งลงโทษโดยเลือกใช้อุทธรณ์ ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นทางเลือกที่หนึ่งตามที่มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ ข้าราชการทหารผู้นั้น ต้องไปใช้สิทธิการอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ อันเป็นกฎหมายกลาง และเมื่อได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์เช่นไรแล้ว หากยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยอุทธรณ์ก็สามารถนำคดี ไปฟ้องศาลต่อไปได้ ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) กำหนดให้เรื่องวินัยทหาร ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ของศาลปกครอง ดังนั้น ข้าราชการทหารดังกล่าวจึงไม่สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้

ในส่วนของศาลทหารนั้น ก็มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีอาญาทหารที่มีโทษทางอาญา ศาลทหารจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับวินัยทหารได้เช่นกัน เมื่อกฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นนี้ จึงต้องนำคดีดังกล่าวไปฟ้องต่อศาลยุติธรรมตามมาตรา ๑๙๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น แต่หากทหารผู้ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ต้องการใช้สิทธิอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งดังกล่าว แต่ต้องการนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ตามที่มาตรา ๑๐๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นทางเลือกที่ ๒ ก็จะไม่สามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้อีก เนื่องจากมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติจำกัดอำนาจของศาลปกครองไว้ ดังนั้น ข้าราชการทหารจึงทำได้แค่ยื่นข้อพิพาทไปฟ้องต่อศาลยุติธรรม

สำหรับปัญหาของกระบวนการโต้แย้งคำสั่งของข้าราชการทหารที่ถูกลงโทษทางวินัยตามการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีข้อเท็จจริงที่น่าสนใจที่ผู้เขียนจะขอยกมาเป็นตัวอย่าง ดังนี้ นาวาอากาศเอก ท. เป็นนายทหารสัญญาบัตร สังกัดกรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และ พันเอก อ. เป็นนายทหารสัญญาบัตร สังกัดโรงงานวัดพระเปิดทวาร กรมการอุตสาหกรรมทหาร ศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร อำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ ข้าราชการทหารทั้งสองท่านได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ปลัดกระทรวงกลาโหมทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้มีคำสั่งกระทรวงกลาโหม ลำดับที่ ๒๘๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ปลดผู้ฟ้องคดีทั้งสองออกจากราชการ สืบเนื่องจากกรณีเมื่อครั้งผู้ฟ้องคดีทั้งสองซึ่งขณะนั้นยศนาวาอากาศโทและยศร้อยเอก ตามลำดับ รับราชการทหารอยู่ที่โรงงานวัดพระเปิดทวาร กรมการอุตสาหกรรมทหาร ศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร อำเภอยุทธศาสตร์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในการจัดซื้อชิ้นส่วนซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้าและเครื่องวัด จำนวน ๒๔ รายการ ตามสัญญาซื้อขาย เลขที่ ๓๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ ร่วมกันจัดทำเอกสารคณะกรรมการตรวจรับเรื่องการตรวจรับพัสดุ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๗ ซึ่งปรากฏข้อความอันเป็นเท็จ เป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือให้บริษัท เอ็นจิเนียรเพลสติกโปรดักส์ จำกัด ไม่ต้องเสียค่าปรับอันเนื่องจากการไม่ส่งพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดสัญญา ซึ่งต่อมา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในกรณีดังกล่าว ต่อมา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ พิจารณารายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีข้างต้นแล้วเห็นว่า การกระทำของข้าราชการทหารทั้งสองมีมูลความผิดทางอาญา และมีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤตินิยามว่าร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานประพฤตินิยามว่าร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๕ (๗) ประกอบมติสภากลาโหม ครั้งที่ ๓/๐๗ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๗ ข้อ ๒ (๒.๑) และ (๒.๑๐) ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยผู้ซึ่งไม่สมควรดำรงอยู่ในยศทหารและบรรดาศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๒ (๒.๑) และ (๒.๙) และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๑๕ ข้าราชการทหารทั้งสองจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดผู้ฟ้องคดีทั้งสอง คืบสิทธิ หน้าที่ สวัสดิการต่างๆ ให้แก่ข้าราชการทหารทั้งสอง และให้ร่วมกันชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัย ปรากฏตาม คำสั่งที่ ๑๔๑๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖ เห็นว่า การที่ศาลปกครองจะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ จะต้องปรากฏว่า คดีปกครองดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามที่มาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไว้ และกรณีต้องไม่ใช่เรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า มูลเหตุในการออกคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ลับ ที่ ๒๘๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ให้ปลดผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ออกจากราชการ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ มีมูลความผิดทางอาญา และมีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติไม่สมควร ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง กรณีถูกกล่าวหาว่าร่วมกันจัดทำเอกสาร ซึ่งปรากฏข้อความอันเป็นเท็จ เป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือให้บริษัท เอ็นจิเนียร์พลาสติกโปรดักส์ จำกัด ไม่ต้องเสียค่าปรับ อันเนื่องจากการไม่ส่งพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดสัญญา และคำสั่งดังกล่าว ปลัดกระทรวงกลาโหมทำการแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๔ (๒) ของข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๕ ข้อ ๒ ของข้อบังคับทหารที่ ๑๑/๑๖๕๓๖/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๒ ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร และข้อ ๑.๔๓ ของคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๒๘๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เรื่องมอบอำนาจให้ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารอากาศ ทำการแทนและสั่งการในนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ออกคำสั่งกระทรวงกลาโหม ลับ ที่ ๒๘๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ให้ปลดผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ออกจากราชการ อันเป็นกระบวนการหนึ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร กรณีจึงเป็นเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ประกอบกับมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังนั้น คดีของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ที่ฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งกระทรวงกลาโหม ลับ ที่ ๒๘๗/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ที่ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และที่ฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีที่ ๑ อันเกิดจากคำสั่งดังกล่าว จึงเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลจึงไม่อาจรับคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสองไว้พิจารณาได้ จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ที่มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

๔. หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาคถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นหลักที่ยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้รัฐในฐานะที่เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจปกครองเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจอธิปไตยตามอำเภอใจ การกระทำของรัฐ ที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหากเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ รัฐจะต้องสามารถให้คำอธิบายอันสมเหตุสมผลได้ว่า เพราะเหตุใดจึงดำเนินการเช่นนั้น หากเหตุผลที่ไม่สามารถรับฟังได้ อาจแสดงให้เห็นได้ว่ารัฐกำลังใช้อำนาจอธิปไตยตามอำเภอใจ และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความไม่เป็นธรรม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ก็ได้บัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคไว้ในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ จึงเป็นตัวชี้วัดในเบื้องต้นว่า ประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาค ด้วยการนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงมีการใช้อำนาจรัฐที่ละเมิดต่อหลักความเสมอภาค และประชาชนในฐานะผู้ทรงสิทธิแห่งความเสมอภาคยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ดีพอ จึงไม่สามารถยกบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญในเรื่องหลักความเสมอภาคเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเองได้เท่าที่ควร

กรณีของข้าราชการทหารที่ถูกลงโทษทางวินัย มีข้อน่าพิจารณาว่า ข้าราชการทหารซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในยามปกติ ที่ประเทศใดซึ่งสงคราม ย่อมไม่มีความแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นเลย จึงสมควรได้รับสิทธิต่างๆ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมเหมือนดังเช่นเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นด้วย แต่การที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) บัญญัติให้อำนาจศาลปกครองในการพิจารณาคดีวินัยทหารไว้ ทำให้ข้าราชการทหารต้องนำข้อพิพาทของตนเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม จะเป็นการไม่สอดคล้องกับหลักเรื่องความเสมอภาคหรือไม่ ที่จะต้องเสมอภาคกันในทางกฎหมายและจะเลือกปฏิบัติไม่ได้ เนื่องจากคดีวินัยของข้าราชการประเภทอื่นต่างอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองทั้งสิ้น

๕. สภาพปัญหา

๕.๑ สภาพปัญหาในภาพรวม

บุคลากรของหน่วยงานของรัฐนอกจากจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ของตนแล้ว อาจได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องงานบริหาร หรืองานธุรการทั่วไปภายในสำนักงานของหน่วยงานของรัฐนั้นๆ เช่น การแต่งตั้งให้ดูแลเรื่องพัสดุ บัญชี หรือแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ เช่น คณะกรรมการกำหนดราคากลาง คณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคา คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนนี้ย่อมมีโอกาสที่จะถูกร้องเรียนจากประชาชน หรือถูกตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐอื่นได้โดยง่าย

และอาจนำไปสู่การชี้มูลความผิด ถูกดำเนินคดีอาญา และถูกสั่งลงโทษทางวินัยต่อไป กระบวนเหล่านี้ถือเป็นขั้นตอนปกติที่บุคลากรของหน่วยงานรัฐมีโอกาสต้องพบเจอ ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองเงินของรัฐให้ถูกใช้อย่างสุจริตและคุ้มค่าเพื่อประโยชน์ของประชาชน ป้องกันมิให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ดังกล่าว อาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มีขอบไปจากรัฐได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการตรวจสอบเหล่านี้ ย่อมต้องให้เป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกตรวจสอบด้วย ดังนั้น โดยทั่วไป เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกชี้มูลความผิด และถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยจากผู้บังคับบัญชาแล้ว กระบวนการจึงยังไม่ยุติหรือสิ้นสุดลง แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สามารถนำคำสั่งดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาตรวจสอบของศาล อันเป็นกระบวนการยุติธรรมรูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้ศาลซึ่งถือเป็นคนกลาง เข้ามาตรวจสอบว่า คำสั่งลงโทษทางวินัยที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อข้าราชการผู้รับคำสั่ง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งศาลสามารถตรวจสอบได้ทั้งในแง่ขั้นตอนกระบวนการออกคำสั่ง หรือในแง่การใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดโทษ ซึ่งศาลที่จะมีอำนาจพิจารณาเรื่องดังกล่าวนี้คือ ศาลปกครอง (ตามหลักเรื่องเขตอำนาจศาลปกครองตามที่ได้อธิบายไปข้างต้น) ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะในการพิจารณาเรื่องทางปกครองแล้ว ยังมีความเหมาะสมต่อข้าราชการผู้ได้รับความเสียหายมากกว่าการยื่นฟ้องประเด็นดังกล่าวต่อศาลยุติธรรม ในเรื่องดังต่อไปนี้ ประการแรก คือ ศาลยุติธรรมใช้ระบบการพิจารณาคดีแบบกล่าวหา จึงรับฟังข้อเท็จจริงได้เท่าที่คู่ความยื่นเข้าไปในสำนวนเท่านั้น หากเป็นคดีที่มีที่มาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ศาลก็มักจะอาศัยสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาวินิจฉัยคดี ในขณะที่ศาลปกครองใช้ระบบการพิจารณาคดีแบบไต่สวน หากมีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใดที่ศาลปกครองเห็นว่าสำคัญ และจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดี ศาลก็จะมีหมายเรียกเอกสารหลักฐานเหล่านั้นเข้ามาในสำนวนได้ ทั้งหากข้อเท็จจริงมีความไม่ชัดเจน ศาลสามารถเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้ามาไต่สวนเพิ่มเติมได้เช่นกัน ประการที่สอง ศาลยุติธรรมมีกระบวนการพิจารณาที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก หากผิดพลาดก็อาจมีผลกระทบต่อรูปคดี การดำเนินคดีในศาลยุติธรรมจึงมักต้องมีการแต่งตั้งทนายความเพื่อมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทน ในขณะที่ศาลปกครองไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งทนายความ หากกระบวนการไหนที่คู่ความทำไปโดยไม่ถูกต้อง ศาลก็จะมีหมายไปยังคู่ความให้ดำเนินการแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องได้ ประการที่สาม การดำเนินคดีในศาลปกครองจะประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า เพราะนอกจากจะไม่ต้องเสียค่าจ้างทนายความแล้ว ศาลปกครองไม่มีการเรียกเก็บค่าสืบพยาน ค่าส่งหมาย และค่าขึ้นศาลเหมือนดังเช่นศาลยุติธรรม นอกจากนี้ การนั่งพิจารณาคดีของศาลปกครองเป็นสิทธิของคู่กรณี หากคู่กรณีไม่ประสงค์จะเข้าร่วม เช่น เห็นว่า ตนเองได้ชี้แจงข้อเท็จจริงไปครบถ้วนแล้ว ก็สามารถกระทำได้ ไม่ได้มีบทลงโทษคู่กรณีฝ่ายที่ไม่เข้าร่วมการพิจารณา จึงทำให้คู่กรณีประหยัดค่าเดินทางไปศาลได้อีกด้วย

แต่เมื่อได้พิจารณาพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง (๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร (๒)... จึงเห็นว่า พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ตัดอำนาจของศาลปกครองในการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องวินัยทหาร อันมีผลทำให้ เมื่อข้าราชการทหารได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้ว ต้องการให้มีการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว ข้าราชการทหารผู้นั้นต้องนำคดีไปยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรม ด้วยผลของมาตรา ๑๙๔ รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น เช่นนี้ จึงก่อให้เกิดภาวะและความไม่เสมอภาคให้แก่ข้าราชการทหารมากกว่าข้าราชการประเภทอื่น ทั้งๆ ที่ ในยามปกติ ไร้ซึ่งสงคราม ข้าราชการทหารย่อมทำหน้าที่ไม่ต่างกับข้าราชการประเภทอื่น ที่อาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ แต่เมื่อทหารเหล่านั้นได้เข้าสู่กระบวนการสอบสวนหรือถูกชี้มูลความผิด และนำไปสู่การได้รับคำสั่งลงโทษทางวินัยจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ข้าราชการทหารเหล่านั้นกลับใช้สิทธิในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างไม่เต็มที่ ไม่เท่าเทียมกันเยี่ยงอย่าง ข้าราชการประเภทอื่น หลักเรื่องเขตอำนาจของศาลยุติธรรมในการวินิจฉัยคดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องวินัยทหารถือเป็นข้อยุติมานานแล้ว และยังคงเป็นเช่นเดิมอยู่ในปัจจุบัน ดังปรากฏตาม คำวินิจฉัยที่ ๕๑/๒๕๖๔ ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุด เป็นการตัดสินปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล มีรายละเอียด ดังนี้ คดีนี้ ร้อยตรี ว. อดิตข้าราชการทหารเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ ๑ กระทรวงกลาโหม ที่ ๒ จำเลย โดยอ้างว่า การไต่สวนข้อเท็จจริงและมติของจำเลยที่ ๑ ที่ชี้มูลความผิดโจทก์ว่าโจทก์มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๕ ประกอบพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๕ และเป็นความผิดอาญา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ ประกอบมาตรา ๔ และพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖ มาตรา ๔๕ เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งลงโทษทางวินัยปลดโจทก์ออกจากราชการของจำเลยที่ ๒ ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ ๓๕๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ที่ออกตามมติชี้มูลความผิดของจำเลยที่ ๑ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากภายหลังจากที่จำเลยที่ ๑ ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินคดีอาญา ศาลมณฑลทหารบกที่ ๒๑ พิพากษายกฟ้อง และศาลทหารกลางพิพากษายืน คดีถึงที่สุด เมื่อการไต่สวนข้อเท็จจริงและมติของจำเลยที่ ๑ ที่ชี้มูลความผิดโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การส่งความเห็นมติชี้มูลความผิดดังกล่าวไปยังจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโจทก์ เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ มีคำสั่งปลดโจทก์ออกจากราชการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนมติของจำเลยที่ ๑ และให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยปลดโจทก์ออกจากราชการของจำเลยที่ ๒ กับให้จำเลยที่ ๒ มีคำสั่งให้โจทก์กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันออกคำสั่งปลดโจทก์ออกจากราชการ และให้จำเลยที่ ๒ ชำระเงินให้แก่โจทก์ เห็นว่า กรณีตามคำฟ้องเป็นการฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยโจทก์ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ ๓๕๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เพื่อให้มีผลให้โจทก์กลับเข้ารับราชการ ซึ่งศาลจะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ ๓๕๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่องให้ปลดนายทหารสัญญาบัตรออกจากราชการเป็นการออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการบรรจุ ปลด ย้าย เลื่อน และลดตำแหน่งข้าราชการกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๒ ข้อ ๔ (๒) ประกอบข้อบังคับทหารที่ ๑๑/๑๖๕๓๖๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๘๒ ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งเป็นข้อบังคับและระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับ

วินัยทหาร ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ กรณีจึงเป็น เรื่องวินัยทหารตามมาตรา ๔ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ คำฟ้องคดีนี้จึงเป็นคดีพิพาทอันเนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร ซึ่งมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า เป็นคดี ที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง แม้คำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ ๓๕๐/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จะเป็นคำสั่งที่ออกตามมติซึ่งมูลความผิดของจำเลยที่ ๑ ตามมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ที่ใช้บังคับในขณะนั้น) ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับมาตรการในการปราบปรามการทุจริตต่อ ตำแหน่งหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทางวินัย มีผล ทำให้โจทก์ต้องสิ้นสุดสถานภาพการเป็นข้าราชการทหารในสังกัดจำเลยที่ ๒ และโจทก์มีคำขอให้ เพิกถอนมติของจำเลยที่ ๑ ที่ซึ่งมูลความผิดวินัยร้ายแรงและความผิดอาญาและขอให้จำเลยที่ ๒ ชดใช้ค่าเสียหายด้วย ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารซึ่งมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไม่ให้อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ข้อพิพาทในคดีนี้จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา ของศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือ กฎหมายมิได้บัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

๕.๒ ปัญหากรณีจากจัดซื้อเครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิด GT- ๒๐๐

ในการทำโครงการจัดซื้อเครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิด GT- ๒๐๐ เป็นการจัดซื้อ จัดจ้างประเภทหนึ่ง ที่ใช้งบประมาณจำนวนมาก ได้มีการแต่งตั้งข้าราชการทหารจำนวนหนึ่ง เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อและตรวจรับสินค้า ตามระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างกำหนดไว้ เมื่อต่อมา พบว่า เครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิด GT - ๒๐๐ ที่ทำการจัดซื้อไว้ ไม่สามารถใช้งานได้จริง ทำให้กระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นหน่วยงาน เจ้าของงบประมาณได้รับความเสียหาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทำการไต่สวนแล้วมีมติว่า ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหา มีมูลความผิดทางวินัย และได้ส่งสำนวนการไต่สวนและคำวินิจฉัยไปยัง ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการผู้ถูกกล่าวหา จนนำไปสู่กระบวนการเรียกค่าเสียหายและลงโทษทางวินัย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก็ต้องยอมรับว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนกับการจัดซื้อที่ไม่เป็นไปตาม ระเบียบกฎหมาย ก็ย่อมต้องรับผิดชอบกับการกระทำที่ผิดพลาดดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กระบวนการ ยุติธรรมย่อมมีขั้นมีตอน การชี้มูลความผิดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือการมีคำสั่งลงโทษทางวินัย ของผู้บังคับบัญชา จะถือเป็นที่สุดเลยหาได้ไม่ คำสั่งดังกล่าวย่อมถูกทบทวนตรวจสอบได้โดยองค์กร ตุลาการ เช่นเดียวกับคำสั่งลงโทษทางวินัยกรณีอื่นๆ แต่เมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) บัญญัติตัดอำนาจของศาลปกครอง ในการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องวินัยทหาร ทำให้องค์กรตุลาการที่จะมาทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนคำสั่งเหลือเพียงศาลยุติธรรมเท่านั้น ในกรณีของคดีที่มูลเกี่ยวเนื่องจากการจัดซื้อ เครื่องมือตรวจค้นหาวัตถุระเบิด GT- ๒๐๐ ข้าราชการทหาร โดยเฉพาะทหารชั้นผู้น้อยกลับต้องยอมรับ ชะตากรรมจากการถูกคำสั่งไปโดยปริยาย โดยแทบจะไม่ปรากฏให้เห็นว่ามีข้าราชการทหารผู้ใด นำข้อพิพาทเข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรม ซึ่งสาเหตุหลักน่าจะมาจากการพิจารณาคดีของศาล

ยุติธรรมที่อาจไม่เหมาะสมกับการพิจารณาในเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง เท่ากับการพิจารณาโดยศาลปกครอง และที่ผ่านมา เรามักคุ้นชินกับบทบาทของศาลยุติธรรมในแง่ของการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ฟ้องคดี จนแทบจะไม่ปรากฏให้เห็นว่าศาลยุติธรรมสามารถมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ด้วย อันนำมาซึ่งความไม่มั่นใจในอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งทางปกครองว่าสามารถกระทำได้ เช่นเดียวกับศาลปกครองหรือไม่ ในส่วนของแนวคิดที่จะให้เรื่องวินัยทหารกลับไปอยู่ในอำนาจของศาลทหารนั้น ก็ยังเป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะ หากคดีวินัยทหารอยู่ในอำนาจของศาลทหารแล้วอาจเกิดกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งรู้สึกเกรงกลัวต่ออำนาจของผู้บังคับบัญชา กลัวผลกระทบต่อนหน้าที่การงาน กลัวไม่ได้รับความเป็นธรรมและความเป็นกลาง จนไม่กล้านำคดีขึ้นสู่ศาล

บทสรุป

๑. แนวทางการแก้ปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล กรณีข้าราชการทหารจะไปใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีเพื่อโต้แย้งหรือเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกตามมติการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นปัญหาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยต้นเหตุของปัญหามาจากช่องว่างของกฎหมายที่มีได้บัญญัติขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของข้าราชการทหารที่ถูกลงโทษทางวินัยไว้อย่างชัดเจน จึงเห็นควรต้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในสองประการ กล่าวคือ ประการแรก บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยทหาร ที่สมควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๕๓๖ โดยให้มีรายละเอียดในเรื่องของการกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการอุทธรณ์คำสั่ง ขั้นตอน และวิธีการในการเตรียมตัว และเตรียมเอกสารที่จะต้องยื่นอุทธรณ์ รวมทั้ง กำหนดหน่วยงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทหารที่จะทำหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ เพื่อเพิ่มความเป็นธรรมแก่ทหารที่ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัย อันจะส่งผลดีต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินการทางวินัยของทหาร เป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพของข้าราชการทหารให้ได้รับความยุติธรรมทัดเทียมหรือเสมอภาคกับข้าราชการประเภทอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดให้ทหารผู้ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัยสามารถอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ต่อศาลทหารพิเศษ ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยทหารโดยเฉพาะ หรือประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อทหารสหรัฐอเมริกาถูกลงโทษทางวินัยก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว โดยมีสิทธิเลือกได้ว่าจะให้ศาลทหารพิจารณาหรือไม่ ประการที่สอง คือ เรื่องของเขตอำนาจศาล เห็นควรต้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเขตอำนาจของศาลปกครอง ให้รวมถึงการพิจารณาคดีเกี่ยวกับคำสั่งลงโทษทางวินัยทหารด้วย ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหাপระการนี้ อาจทำได้สองแนวทาง คือ แก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือ วางหลักการตีความคำว่า “วินัยทหาร” เสียใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) การแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยการดัดบทจำกัดอำนาจของศาลปกครองในการพิจารณาพิพากษาคดีวินัยทหารทั้งเสียกล่าวคือ ตัดมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวออกไป หรือ

(๒) เนื่องด้วยที่มาของมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ร่างกฎหมายอาจมองว่า เรื่องวินัยทหาร เป็นเรื่องทางทหารที่มีลักษณะเฉพาะ เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ เมื่อทหารคือกลุ่มบุคคลที่ถืออาวุธโดยเปิดเผย ปฏิบัติงานในด้านเกี่ยวกับความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ ในการบังคับบัญชาทหาร จึงจำเป็นต้องกระทำโดยเฉียบขาด โดยมีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ควบคุมสั่งการและมีอำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารได้เองเป็นการเฉพาะ โดยศาลพยายามไม่เข้าไปแทรกแซงการใช้อำนาจของผู้บังคับบัญชา ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวก็ไม่ผิดเสียทีเดียว เพราะข้าราชการทหารในยามศึกสงคราม ย่อมต้องเป็นเช่นนั้น แต่ด้วยสภาพปัจจุบัน เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนผัน สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ โดยวิธีการทางทหาร เช่น การทำศึกสงครามเริ่มมีบทบาทน้อยลง การพัฒนาของเทคโนโลยีนำมาซึ่งการต่อสู้และการแข่งขันและภัยความมั่นคงระหว่างประเทศที่ปรากฏในรูปแบบอื่น ที่การแก้ปัญหาดังกล่าวอาจต้องใช้ทักษะในทางเทคนิค ข้าราชการทหารจึงเริ่มมีบทบาทในการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ มากกว่าการทำศึกสงคราม โดยการอาศัยอำนาจทางปกครองทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ เหมือนเช่นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น การจำกัดอำนาจศาลปกครองในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยทหารทุกกรณีจึงดูจะไม่เหมาะสมนัก ทั้งยังขัดต่อหลักความเสมอภาค เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงอาจแก้ปัญหาโดยการวางหลักการตีความ คำว่า “วินัยทหาร” ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เสียใหม่ โดยให้หมายถึงเฉพาะ “การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหารที่เกิดขึ้นในยามที่ประเทศมีศึกสงครามเท่านั้น” ในยามปกติที่บ้านเมืองสงบ ปราศจากศึกสงคราม เมื่อการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยทหาร ถือเป็นการใช้อำนาจในทางปกครอง และคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง ข้อพิพาทดังกล่าวย่อมถือเป็นคดีปกครอง ที่ควรอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เพื่อเป็นการประกันความเป็นธรรมและความเป็นกลางให้กับข้าราชการทหารให้ไปปฏิบัติตามหลักประกันการคุ้มครองสิทธิการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของทหารที่ถูกลงโทษทางวินัยให้มากที่สุด เช่นเดียวกับต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ ได้มีการกลับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองที่มีอยู่เดิม โดยวางแนววินิจฉัยใหม่ว่า คำสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยทหารมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง หากทหารที่ถูกลงทัณฑ์เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งดังกล่าว สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อสั่งให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งนั้นหรือยับยั้งการกระทำของผู้บังคับบัญชาได้ อีกทั้งยังมีสิทธิที่จะร้องขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งใช้วิธีการชั่วคราวอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อให้ข้าราชการทหารมีสิทธิเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่นๆ คดีเกี่ยวกับวินัยทหารจึงเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองฝรั่งเศสด้วย

๒. สรุป

อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องการทุจริตต่อหน้าที่อย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ มีผลเป็นทั้งการปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐผู้ทุจริตและยังทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดซ้ำ อันถือเป็นการป้องกันการกระทำความผิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ส่งผลดีต่อระบบราชการของประเทศ อย่างไรก็ตาม กระบวนการตรวจสอบดังกล่าว นำมาซึ่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด อย่างร้ายแรง ทั้งในเรื่องทรัพย์สิน ตำแหน่งหน้าที่การงาน

รวมทั้งชื่อเสียง เกียรติยศ ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรจะต้องมีการตรวจสอบอีกขั้นหนึ่ง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น สมควรจะต้องรับผิดชอบตามที่ถูกชี้มูล ซึ่งหากเป็นมูลความผิดทางวินัยแล้ว จะนำไปสู่การออกคำสั่งลงโทษทางวินัย ซึ่งเป็นการใช้อำนาจทางปกครองอย่างหนึ่งของผู้บังคับบัญชา โดยทั่วไปข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองในการคำสั่งลงโทษทางวินัย จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาเรื่องทางปกครอง ซึ่งมีตุลาการผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องระบบงานบริหารราชการแผ่นดิน แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการทหาร กลับไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ข้าราชการทหารจะใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีเพื่อโต้แย้งหรือเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยที่ออกตามมติการชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้าราชการทหารผู้นั้นจะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ความแตกต่างกันระหว่างข้าราชการทหารกับเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น ในอดีตอาจเป็นเพราะงานทางทหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐดังที่ได้อธิบายไป แต่ในปัจจุบัน เมื่อการปฏิบัติหน้าที่ในยามไร้สงครามของข้าราชการทหาร ก็ต่างเป็นเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐประเภทอื่น การที่กฎหมายกำหนดให้การฟ้องคดีของข้าราชการทหารแตกต่างจากเจ้าหน้าที่รัฐอื่นๆ จึงกลายเป็นความไม่เสมอภาค ขัดกับหลักนิติธรรม และเป็นประเด็นปัญหาที่รัฐต้องหาทางจัดการแก้ไข เพื่อคืนความยุติธรรมให้กับข้าราชการทหารในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว อันส่งผลต่อแรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (๒๕๕๘). คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ ๙). สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ไพโรจน์ อารักษ์า. (๒๕๖๐). วินัยข้าราชการ สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (๒๕๖๔). คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน สำนักพิมพ์อ่านกฎหมาย.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (๒๕๖๕). รวมข้อเขียนเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายปกครอง สำนักพิมพ์วิญญูชน.

วิทยานิพนธ์

- โกเมศ สุภงกช. (๒๕๕๕). ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลทหาร [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิมิต นูโพนทอง. (๒๕๕๗). ศาลทหารไทยกับมาตรฐานระหว่างประเทศ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิภัช รัตนะวัน. (๒๕๖๐). ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของคดีทุจริตและกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อดิเทพ อูยะพัฒน์. (๒๕๕๕). หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบของศาลปกครอง [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสาร บทความ สื่อออนไลน์

- ณัฐวุฒิ สุขแสวง. (๒๕๖๑, ๘ กรกฎาคม). ผู้มีสิทธิฟ้องคดีปกครอง. เครือข่ายกฎหมายมหาชนไทย. <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=2034&Keyword=%c8%d2%c5%bb%a1%a4%c3%cd%a7>
- ประภัศร กาพรหมวงศ์. (ม.ป.ป.). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลงทัณฑ์ทางวินัยทหารตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖.
- พนารัตน์ มาศมณฑล. (๒๕๖๕, ๕ เมษายน). คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). สถาบันพระปกเกล้า. [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ_\(ป.ป.ช.\)&action=history](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ_(ป.ป.ช.)&action=history)
- อภิวัฒน์ สุดสาว. (๒๕๕๔). หลักความเสมอภาคภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. จุลนิติ, ๘(๑), ๑๔๕-๑๕๕.
- อวิการ์ตน์ นิยมไทย. (๒๕๕๗). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับศาลทหาร. จุลนิติ, ๑๑(๔), ๑๑๕-๑๒๔.

पुस्तक